

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry.
c/o Tapani Saimovaara
Päijänteentie 12 A 1
17200 Vääksy
phly@phly.fi
www.phly.fi

Kuivannon tuulivoimaosayleiskaavan ehdotus (12/2023)

kirjaamo@orimattila.fi

Asia: Mielipide kaavaehdotuksesta

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys (PHLY) on BirdLife Suomen alueellinen jäsenyhdistys Päijät-Hämeessä. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää lintuharrastusta ja -tutkimusta, luonnon- ja ympäristösuojelua sekä kestävää kehitystä. PHLY on tutustunut Kuivannon tuulivoimaosayleiskaavan ehdotukseen ja esittää siitä seuraavaa.

Tuulivoimalat ja linnut

Tuulivoimaloiden vaikutuksia linnustoon on tutkittu 1980-luvulta alkaen runsaasti Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Voimaloiden on todettu vaikuttavan linnustoon kahdella tavalla: voimalat heikentävät lintujen pesimäpaikkoja ja ruokailuympäristöä ja lisäävät lintujen kuolleisuutta lintujen törmätessä voimaloiden lapoihin.

Pesimä- ja ruokailupaikkojen heikentyminen johtuu voimaloiden, teiden ja sähkönsiirtoyhteyksien rakentamisesta, jotka pirstovat ja vähentävät monen lintulajin tarvitsemää elinympäristöä. Lisäksi voimalan aiheuttama melu vaikuttaa joihinkin lintulajeihin. Törmäysriski on suurin lintujen muuttoaikoina. Se vaihtelee suuresti voimaloiden sijainnin mukaan. Metsäalueilla ja avomailla oleviin tuulivoimaloihin lintujen on todettu törmäävän melko harvoin. Selvästi korkeampia voimalakohtaisia lintukuolleisuuksia on todettu merenrannalla, lintujen pesimäyhdyskuntien lähellä, tärkeillä lintujen ruokailualueilla sekä muuttolintujen käyttämien lentoreittien varsilla.

Voimaloihin törmää kaikenlaisia lintuja, mutta petolinnut ovat aineistossa yliedustettuina luultavasti hitaan ja kaartelevan lentotapansa vuoksi. Ruotsissa voimaloiden alta on vuonna 2010 julkaistun selvityksen mukaan löydetty kuolleina 53 lintulajia pienimmästä hippiäisestä suurimpaan kyhmyjoutseneen. Haukkoja ja kotkia on aineistossa seitsemän lajia, joista kuutta tavataan Päijät-Hämeessä (merikotka, sääksi, maakotka, piekana, hiirihaukka ja kanahaukka).

Lintutörmäyksiin vaikuttavia tekijöitä on useita. Tärkeimpiä ovat

- lintujen määrä
- maaston muodot
- voimaloiden sijainti ja määrä
- voimaloiden koko ja sijoittelu
- mahdolliset ilmajohdot ja mittausmastot
- voimaloiden valaistus
- poikkeukselliset sääolot.

Tuulivoimaloiden sijoitusalue määrittelee paljolti sen, mitkä tekijät nousevat linnustovaikutusten kannalta merkittävimmiksi. Ainoastaan sääoloihin voimaloiden sijoittamisella ja suunnittelulla ei voida vaikuttaa.

Pesimälintujen on arveltu häiriintyvän vähemmän tuulivoimaloista kuin ruokailu- tai levähdysalueilla oleskelevien lintujen. Herkimpinä lajeina on mainittu kahlaajat, hanhet ja vesilinnut, jotka hakeutuvat muuttomatkoilla ja talvehtimisalueilla perinteisille ruokailu- ja oleskelupaikoille. Kevätmuutonaikaiset ruokailualueet ovat tärkeitä lintunaaraille niiden valmistautuessa tulevaan pesimäkauten. Tuulivoimalapuintojen on todettu aiheuttaneen siirtymiä lintujen muuttoreitteihin ja karkottaneen lintuja sopivilta ruokailualueilta. Muutokset voivat pitkällä aikavälillä heikentää lintupopulaatioita.

Kuivannon tuulivoimala-alueen linnustoselvitykset

Kuivannon tuulivoimala-alue sijaitsee kallioisessa metsämaastossa. Alueelta on valmistunut luontoselvitys, jota täydennettiin vuonna 2023. Lintujen kevät- ja syysmuuttoa on seurattu vuonna 2022. Lintuja käsittelevät selvitykset on tehty tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksissa käytetyin menetelmin. Selvitysten mukaan ”alueen pesimälinnusto koostuu pääosin tyypillisistä eteläsuomaisten talousmetsien lajeista ... Pesimälajistossa on kuitenkin myös elinympäristönsä suhteen vaateliaampia ja häiriöherkkiä lajeja, kuten kehrääjä, kangaskiuru, kanahaukka, viirupöllö ja metso”. Muutonseurannassa ”tuulivoimatuotannolle herkin lajiryhmä alueella on hanhet, joita etenkin syksyllä alueella havaittiin runsaasti.”

Alueella tehtyihin linnustoselvityksiin on käytetty melko paljon aikaa, eikä menetelmissä ole merkittäviä puutteita. PHLY kiinnittää kuitenkin huomiota muutamaan seikkaan:

- linnustoselvityksen tukena ei ole käytetty Tiira-lintutietojärjestelmän tietoja, eikä muitakaan PHLY:n aineistoja. Tämä puute on jäänyt ELY-keskuksen lausunnossakin huomaamatta. Yhdistyksen arkistossa on tuulivoimalan osayleiskaava-alueelta kaikkiaan 13 hiirihaukan, mehiläishaukan, varpushaukan ja kanahaukan pesäpaikkaa. Osa niistä on vanhoja, mahdollisesti hakkuissa jo hävinneitä. Kohteet olisi ollut syytä tarkistaa. Tiira-lintutietojärjestelmässä on muitakin linnustoselvitystä täydentäviä havaintoja mm. pöllöistä ja kanalinnuista.
- pistelaskennan käyttäminen linnustoselvityksen täydennyksessä on tuottanut puutteellista tietoa, sillä havaintopisteiden väli on paikoin 500 metriä. Tarkempi, kartoitustyyppinen laskenta antaa luotettavampaa, vaikutusten arvioinnissa käyttökelpoisempaa tietoa.
- linnustoselvitysten tuloksia on arvioitu vain yleispiirteisesti. Tuulivoimaloiden vaikutuksia linnustoon on käsitelty hyvin vähän.

Kuivannon tuulivoimaloiden vaikutus linnustoon

Päijät-Hämeen lintutieteellinen yhdistys on antanut marraskuussa 2022 lausunnon valmisteilla olleesta Päijät-Hämeen tuulivoimalaselvityksestä. Siinä oli esitetty tuulivoimaloiden sijoituspaikaksi Kuivannon luoteispuolella sijaitsevaa Pensuon aluetta. Yhdistys esitti lausunnossaan seuraavaa:

Tuulivoima-alueen länsipuolella oleva Pensuon peltoalue on maakunnan tärkeimpiä hanhien kerääntymisalueita. Alueelle kerääntyy usein myös huomattavia määriä kurkia ja se on varsinkin syksyisin petolintujen suosiossa. Linnut liikkuvat usein Pensuon ja idempänä sijaitsevan Kuivannon peltoalueen välillä. Pensuon vieressä oleva tuulivoima-alue aiheuttaa huomattavan uhkan alueen linnustolle, sillä peltoalueelta toiselle tai vaaran uhatessa ilmaan nousseet linnut lentävät matalalla. Törmäysriskit lisääntyvät varsinkin pimeässä ja sumuisessa säässä.

Kuivannon tuulivoimala-alue sijaitsee hieman kauempana hanhien ja muiden peltoaukeille kerääntyvien lintujen ruokailu- ja oleskelupaikoista kuin Pensuo. Alueella liikkuu kuitenkin ajoittain suuria määriä hanhia, kuten tuulivoima-alueen muuttolintuselvityksessäkin todetaan. Hanhet ja hanhiparvia seuraavat petolinnut (lähinnä merikotka) lentävät matalalla, jolloin ne saattavat törmätä voimaloiden lapoihin. Tuulivoimat muodostavat merkittävän törmäysriskin myös alueella pesiville petolinnuille.

Alueen kalliomaastossa on merkittävä kehrääjäkeskittymä, tehtyjen linnustoselvitysten mukaan noin 10–15 paria. Keskittymä on maakunnan tärkeimpiä. Kehrääjät pesivät rauhallisilla, ”hiljaisilla” metsäalueilla, joissa niiden matala soidinääni kantaa mahdollisimman kauaksi. Tuulivoimaloista aiheutuva melu häiritsee kehrääjiä. Melun vaikutus voi ulottua kauaksi voimaloista. Muita, selvityksissä vähälle jääneitä lajeja ovat alueella pesivät päiväpetolinnut, pöllöt ja metsäkanalinnut.

PHLY pitää hyvänä tuulivoimaloiden määrän vähentämistä alun perin suunnitellusta kuudesta kaavaehdotuksessa olevaan kolmeen. Tuulivoimaloiden määrän vähentäminen pienentää linnustoon kohdistuvia riskejä.

Osayleiskaavan liiteaineisto

Kuivannon tuulivoimala-alueen toteuttaminen ei edellytä YVA-lain mukaista ympäristövaikutusten arviointia. Linnustoon kohdistuvia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaselostuksessa, joka pohjautuu alueella tehtyihin luontoselvityksiin. Vaikutusten arvioinnissa ei ole otettu huomioon alueelta aiemmin koottuja lintutietoja lukuun ottamatta yksittäisiä, Lajitietokeskuksesta vapaasti saatavia havaintoja.

Arvioinnin mukaan voimalat eivät vaikuta merkittävästi pesimä- tai muuttolinnustoon, vaikka voivatkin vaikuttaa negatiivisesti joihinkin vähälukuisiin lajeihin. Vaikutusten vähäistä merkitystä perustellaan lähinnä alueen jo valmiiksi pirstoutuneilla metsillä ja voimaloiden pienellä määrällä, ei niinkään linnustollisin arvoin.

Tarkempi linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointi edellyttää selvitysten täydentämistä petolintujen, kanalintujen ja kehrääjän osalta. Linnustoon kohdistuvat vaikutukset jäävät ilman täydentäviä tietoja epäselviksi. Tuulivoimaloita ei pidä puutteellisten tietojen pohjalta rakentaa.

Muuta

PHLY tarjoaa mielellään apua kaavojen laatimista varten. Yhdistyksellä on runsaasti tietoa maakunnan linnustosta ja hyvän yhteysverkoston vuoksi muistakin luontoarvoista.

Asikkalassa 12. päivänä helmikuuta 2024

Päijät-Hämeen lintutieteellisen yhdistyksen puolesta

Tapani Saimovaara
Puheenjohtaja